

aréná

91609

komorní scéna

PER OLOV ENQUIST

NOC TRIBÁDEK

REZIE: MATEJ T. RUZICKA

PREMIERA: 17. 6. 2006 V 18.30

August Strindberg (22. 1. 1849 – 14. 5. 1912)

V rodině paroplavebního komisaře se 22. ledna roku 1849 narodil chlapec, kterého rodiče pojmenovali August. Dnes je známý jako jeden z největších švédských dramatiků a jako prozaik a básník. Kromě literární činnosti (drama, próza i poezie) se věnoval i dalším uměleckým oborům (zejména malířství, fotografii a hudbě) a vědě (historii kultury, jazykovědě, chemii, alchymii aj.). Po neúspěšném pokusu o hereckou a lékařskou kariéru se živil jako domácí učitel, novinář a knihovník ve stockholmské Královské knihovně. Byl celkem třikrát ženatý – s herečkou Sírí von Essen, novinářkou Fridou Uhlovou a herečkou Harriet Bosseovou. Část života strávil ve Francii, Švýcarsku, Německu a Dánsku. Pro svou nekompromisní kritiku švédské společnosti a jejich představitelů mu nikdy nebyla udělena Nobelova cena, přestože by si ji svými uměleckými kvalitami jistě zasloužil.

Strindbergova raná díla měla silný politický a sociální podtext, přímo radikální byla jeho hra *Mistr Olaf* (1872), kterou po odmítnutí stockholmským Královským divadlem přepracoval a zveršoval. V roce 1879 vyšla knižně jeho románová prvotina *Červený pokoj*, která vzbudila obrovský ohlas a Strindberg se takřka přes noc stal nejdiskutovanějším autorem v zemi. Projevil se i jako průkopník nových směrů, v duchu kritického realismu a naturalismu s trochou satiry nastavil zrcadlo stockholmské společnosti.

Autobiografický cyklus *Syn služby* (1886-87) byl počátkem jeho odklonu k psychologické analýze. Ve francouzsky psaném románu *Bláznova zповěd' s brutální otevřeností vylíčil problémy svého rozpadávajícího se manželství s herečkou Sírí von Essen. Jeho dramata z 80. let, která byla často o souboji pohlaví s důrazem na psychologii postav, znamenala průlom ve světovém divadle. K jeho nejznámějším dramatům patří *Slečna Julie*, *Hra snů*, *Tanec smrti*, *Sonáta příšer*, *Královna Kristina* a mnoho dalších, z prózy lze jmenovat především romány *Červený pokoj*, *Lidé na Hemsö*, *Osamělý*, *Kláster* a povídkovou sbírku *Manželské historie*.*

V důsledku dalšího rozpadlého manželství s rakouskou novinářkou Fridou Uhlovou rostla jeho izolace vůči okolí, která vyvrcholila těžkou duševní krizí.

V důsledku toho na delší dobu zcela opustil literaturu a věnoval se chemii, ve které však nedosáhl očekávaného úspěchu, a tak se obrátil k alchymii a okultismu. Následně prodělal největší vnitřní přerod a ze zapřísáhlého ateisty se stal hluboce věřící člověk. Svou krizi popsal v prózách *Inferno* (1897) a *Legendy* (1898), kterými se také vrátil k beletrii. Inspiraci našel ve vnitřním světě, ve kterém zásadní roli hrají biblická témata jako *vina*, *trest*, *pokání* a *usmíření*.

Umělecký vrchol představuje *Hra snů* (1902), čerpající z indické mystiky a spisovatelova rozchodu s jeho třetí ženou. Poslední léta života strávil v samotě Modré věže ve stockholmské Královnině ulici. Zemřel 14. května 1915

„Nová hra, kterou začínáme zkoušet... abychom dospěli k zaručeně katastrofální premiéře... je moje vlastní aktovka „Silnější“. S ohledem na úplné debily nebo pro ty z nás, kteří snad neumějí číst a psát, připojím ještě informaci, že tato skvělá, skvělá hra má dvě ženské role a jedna z nich je němá! N jako nána, E jako emancipovaná, M jako mrcha, A jako alkoholička. Němá! Takže přesně tady budete v příštích hodinách sedět a držet hubu slečno Davidová!“

August Strindberg ve hře

„Byla jsem uvázaná v manželství jako kráva v chlěvě na řetěze sedm hubených let... žili jsme... jako vyvrženci v evropské poušti... cestovali a žili po penzionátech a hádali se ... s tímhle vyděšeným dítětem, které dělalo, že je obr. A nikdo, absolutně nikdo nepotřeboval to... to co ze mne snad mohlo být. Tak tam sedím a čekám na lepší časy. Čekám a čekám. A stárnu. A pak se objeví tahle žena z dánského města Kodaně a je naprosto svobodná. A mluví se mnou, jako bych byla plně užitečný člověk. A řekne mi, že ještě není úplně pozdě. Ach bože, jak bych ji neměla milovat?“

Sírí ve hře

„Milovat, což znamená žít s určitým jedincem opačného pohlaví, je, jak se zdá, vlastnost výhradně mužská. Muž obětuje vše, aby mohl žít s ženou kterou miluje. Žena miluje muže jen pro výhody, které jí poskytuje. Této mužovy vlastnosti žena využívala po všechny doby ve svůj prospěch, muž se tak fakticky stal otrokem, protože ten,

kdo pracuje pro druhého bez náhrady, je otrok. Proto když žena říká, že je otrokyně, lže!“

August Strindberg: Manželské historie

„Přirozené že ji miluju a přirozené, že ji budu milovat dál... ale snad to nebude považovat za svou vlastní zásluhu? Když se člověk do někoho zamiluje, je to něco, co prostě přijde. Jako rakovina jako neštovice.“

August Strindberg ve hře

Se svou ženou se mimochodem rozešel.

O tom, jestli se s někým můžeme někdy opravdu rozejít, by se ovšem dalo diskutovat.

S jejich vztahem není všechno tak úplně v pořádku.

Nedokážou se od sebe osvobodit.

Jejich vztah není normální. Jenže na druhé straně, co je dneska normální?

Pochopit nenormálnost je velmi těžké, přestože se s ní setkáváme zcela běžně. Ti dva se nenávidí na život a na smrt, ale přitom se nemohou od sebe osvobodit.

Tak to chodí. Nenávidí ji. Milují se.

Když je vidím, občas mě napadne, že by se nám žilo daleko líp ve světě osvobozeném od lásky.

Pokud ovšem v jejich případě jde o lásku. Nevím

„Nechápu, jak mě mohl posednout

někdo, kým vlastně opovrhují

Vpálil se do mne

Jaké to záhadné znamení jeho těla

stalo se, mě napadne, že by se nám žilo daleko líp ve světě

osvobozeném od lásky.

Pokud ovšem v jejich případě jde o lásku. Nevím.

„Nechápu, jak mě mohl posednout

někdo, kým vlastně opovrhují

Vpálil se do mne

Jaké to záhadné znamení jeho těla

stalo se značkovacím železem?

Linie jeho zad?

Náhlé nutkání dotknout se jeho kůže?

Záblesk tepny na jeho krku, chuť

zvalna ji překousnout,

přejet jazykem po těch zcela

zakázaných zádech,

Po těch zcela zakázaných zádech...“

Per Olov Enquist: Svržený anděl

August Strindberg zpovídá sám sebe

1. Co je vaším zvláštním povahovým rysem?
Podivná směsice nejhlubší melancholie a nejúžasnější srdečnosti.
2. Jakého charakteristického rysu si nejvíce ceníte u mužů?
Absence malichernosti.
3. Jakého charakteristického rysu si nejvíce ceníte u ženy?
Mateřskosti.
4. Jaký talent byste nejraději měl?
Dokázat najít klíč k tajemství světa a smyslu života.
5. Jakou chybu byste nechtěl mít?
Malichernost.
6. Co je vaše oblíbená činnost?
Psát dramata.
7. Jaké největší štěstí si dovedete představit?
Nebýt nikomu nepřitelem a nemít nepřátele.
8. Jakého postavení byste chtěl dosáhnout?
Být dramatikem, jehož dramata se pořád hrají.
9. Co je podle vás největší neštěstí?
Žít bez pokojné mysli a svědomí.
10. Kde byste chtěl bydlet?
V stockholmských šérách.
11. Vaše oblíbená barva?
Zinkové žlutá a ametystově fialová.
12. Vaše oblíbená květina?
Brambořík.

Pane Strindbergu?

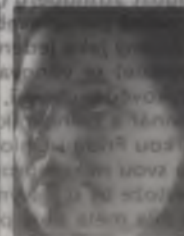
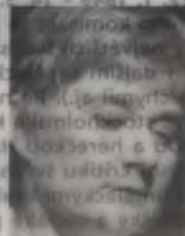
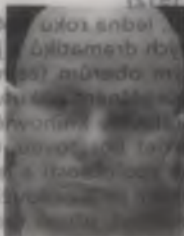
Ano?

Kdybych tak, pane Strindbergu, pochopila, co vás zranilo.

Rány vidím. Ale jak jste k nim přišel?

Strindberg: Zločinci, opice a ženy, to jsou všechno instinktivní bytosti.

Viggo Schiwe: Pokud jde o mě, dívám se na ženu jako na květinu...

Kávu pro pány a další pivo pro dámy! Siri! Marie! Adieu.Courage...

Překlad:

František Fröhlich

Osoby a obsazení:

Režie:

Matěj T. Růžička

August Strindberg

Dušan Škubal

Scéna a kostýmy:

Kateřina Bláhová

Siri van Essen Strindbergová

Miroslava Georgievová

Realizace kostýmů:

Babka

Karolína Marie Davidová

Lucie Žáčková

Hudba:

výběr

Viggo Schiwe

Albert „Vincent“ Čuba

Dramaturgie:

Simona Polanská

Inspice:

Martina Hawlasková

Light design:

Bob Racek

„Tohle je divadlo a ne hampejz! Já zabiju každého kdo bude ošmatávat moji ženu!“

„Neustálá fascinace ženami je jedním ze zdrojů mé hnačí síly. Tento zájem je pochopitelně dvojnásobný, obsahuje i prvky nátlaku.“

Ingmar Bergman

Per Olov Enquist se narodil roku 1934 v Hjoggbölle, malé vesničce na severu Švédska. Je vůdčí osobností mezi současnými evropskými spisovateli. Bydlí ve Stockholmu a zabývá se psaním románů, esejí a divadelních her. Patří k uznávaným politickým komentátorům. Uvedl se v roce 1961 románem **Křišťálové oko**. Následovala dlouhá řada románů, včetně **Magnetizérova pátá jma** (1964), **Pochod hudebníků** (1974), **Svržený anděl** (1985) a **Knihovna kapitána Nema** (1991). „Jeho dílo je meditací nad jazykem, tichem, utrpením promísené s mystériem vzkříšení.“ V poslední době se Enquist stále více zaměřuje na dramatickou tvorbu: **Noci Tribádek** (1976), **Strindberg: Život** (1984), **Hodina rysa** (1988) a **Magický kruh** (1994). **Obrázkáři** (1998).

ARÉNA

komorní scéna

příspěvková organizace

28. října 2, 701 85 moravská ostrava • www.divadloarena.cz

Práva k provozování díla zastupuje AURA-PONT, divadelní a literární agentura, spol. s r.o., Radlická 99, Praha 5

Divadelní inscenace realizujeme za finanční podpory Ministerstva kultury České republiky

Program připravili: Simona Polanská, Kateřina Bláhová, Matěj T. Růžička

generální partner

SME

SKUPINA ČEZ

partner:

IanDerson

mediální partneři:

DNES **program**

ČESKÝ ROZHLAS
OSTRAVA

polar
TELEVIZE OSTRAVA

OSTRAVA